

V očigled temu procesu v nemških strankah, je samo naravno, da se je pojavilo mnenje, da pride do novega grupiranja strank. Nekateri glavni pogoji za to so pač dani in ker si mora dr. Körber na vsak način zagotoviti zanesljivo večino za nagodbo itd. je jako verjetno, da bo skušal tako novo grupiranje tudi ustvariti.

Na Dunaju, 22. aprila 1902.

J. C.

Umor ruskega ministra.

Te dni je ruski bivši dijak Kijevskega vseučilišča Mališev, ki ga je povodom zadnjih nemirov zadela občutna kazen, petkrat ustrelil na ruskega notranjega ministra Sipjagina. Dve rani sta bili smrtni. Morilec je hotel ministru izročiti neko prošnjo in porabil to priliko za navidezno maščevanje. Morilec je bil v uniformi ruskega adjutanta.

Ministrski svet je sklenil predlagati carju, naj se vsi dijaki odstranijo iz Petrograda. Dijaki imajo tajen odbor, kateremu so se razni dijaki prostovoljno ponudili, da izvrše atentate. V carjevi palači je posebna komisija pregledala vse prostore, celo kleti, a ni našla nič sumljivega. Napad na Sipjagina se je že dolgo pripravljal. Dobil je pred tedni brzojavko: „Na svidenje“. Pod brzojavko je bilo podpisano ime nedavno umorjenega ministra Bogoljepowa.

Vest o atentatu na ministra notranjih stvari je povzročila velik strah. Napadalec je kaznovani dijak kiewske univerze. Car je zelo preplašen. Murawiew je bil pozvan, naj sprejme notranje ministrstvo, a je odklonil, ker se boji atentata.

Sipjagin je bil rojen leta 1853. v moskovskem okraju, pravoslavne študije je dovršil v Petrogradu, ter potem takoj vstopil v notranje ministrstvo, ki mu je tedaj načeloval general Timašev. Sipjagin je pričel takoj z liberalnimi reformami. Pri vsem svojem delovanju je Sipjagin pokazal, da hoče biti pravičen in naklonjen kmetskemu prebivalstvu. Po umoru carja Aleksandra II. je bil pozvan v komisijo, ki je obso dila politiške zločince, kjer se je pokazal odločnega nasprotnika nihilistiškega gibanja. Posebno priljubljen je bil Sipjagin carju Aleksandru III. Leta 1886. so ga poslali za podguvernerja v Sarkov, leta 1888. je pa postal guverner Kurlanda. Tedaj se je pokazal odločnega nasprotnika mnogim nemškim težnjam. Ravno vsled tega je bil Nemcem vedno na potu. Pozneje je prišel v Moskvo, a je ostal tam le dve leti; leta 1894. je bil namreč že zopet v notranjem ministrstvu kot ministrov namestnik. Nekaj časa je bil Sipjagin šef carjeve pisarne za reševanje raznih prošenj in si je kot tak pridobil naklonjenost vse Rusije.

Po Aleksandrovi smrti je postal guverner Volhinije. Dne 1. novembra l. 1899. je pa kot naslednik Goremykina postal notranji minister ter kmalu prišel v konflikt z dijaštvom. Pravijo, da je on vzrok vseh

grozovitosti, ki so se pojavljale lansko leto v raznih ruskih vseučiliških mestih. V koliko je mož prestopil pri teh nemirih mejo obzirnosti, se sicer ne da soditi, sme se pa trditi, da toliko gotovo ne, kolikor dijaštvo samo. Pač pa je nasprotno znano, da se je Sipjagin ravno vsled tega največkrat zameril carju, ker ni kazal take brezobzirnosti, kot so morda želeli gotovi elementi. Sodi se torej v vseh treznejših listih, da revolucionarna roka ni zadela prave osebe.

Pogreb umorjenega ministra se je vršil predzadnji četrtek. Pogreba so se udeležili car, veliki, knezovi in ministri. Car z velikimi knezovi je nosil ministrovo truplo do voza. Pokopali so ga na pokopališču Aleksandra Nevskega.

Politični pregled.

Notranji položaj. — Mej dunajsko in mej ogrsko vlado so se pri zadnjih konferencah v Budimpešti pojavile take diference glede nagodbe in glede skupnega carinskega tarifa, da se v obče sodi, da pride do dvoboja, seveda le političnega, mej Szellom in Körberjem. Slednji stoji na stališču, da se pri carinskem tarifu ne smejo upoštevati samo agrarične koristi Ogrske, ampak tudi industrijalne koristi Cislitvanske. Vrh tega pa zahteva, da se naj razmerje mej Cislitvansko in mej Ogrsko trajno uredi, da bo konec vednim krizam. Splošno mnenje je, da se ne bo dalo to nasprotje iz lepa poravnati in da nastane ali na Dunaju ali v Pešti ministrska kriza.

Državni zbor. — Nasprotje mej vlado in nemškimi nacionalci je že poravnano. Nacionalci so se z vlado „zglihali“ na ta način, da jim je vlada zagotovila izpolnitev raznih njihovih postulatov. Vsled tega so nacionalci odnehali od svoje „opozicije“ in se sedaj nadaljuje razprava o proračunu finančnega ministrstva. Pri tem je v zadevi potresnega posojila govoril tudi poslanec dr. Tavčar. Zanimiva je bila razprava o posojilu 16 milijonov kron mestu Praga. Ta postavka je bila vzlic odporu nemških strank sprejeta z veliko večino.

Ogrska. — Ogrski trgovinski minister Horanszky je v soboto 19. t. m. umrl. Bil je še le pred šestimi tedni imenovan ministrom. Kakor smo poročali, nastal je zaradi njegovega imenovanja razpor mej ministrskim predsednikom Szellom in domobranskim ministrom Fejerváryjem, ker se je poslednji izjavil, da s Horanszkom ne mara sedeti v kabinetu a je njegovo imenovanje Szell vender-le omogočil brez vednosti Fejerváryjeve, vsled česar je poslednji podal ostavko, a je cesar ni sprejel.

Rusija. — Ruskega ministra notranjih del je te dni ustrelil neki dijak Malyšev. Morilec se je udeležil velikih dijaških revolt, ki so se lansko leto primerile v Kijevu. Takrat je bil Malyšev radi tega iztiran iz vseučilišča in poslan v vojake, pozneje pa pomiloščen. Ko je Malyšev ustrelil na ministra, je ta vskliknil: Zakaj me more? Jaz se ne zavedam, da bi bil komu kaj žalega storil. Ko so napadalca prijeli, je ranil še nekega slugo. Pred napadom je rekel ministru: „Tvoja ura je prišla!“ Na to je ustrelil petkrat na ministra in ga dvakrat smrtno ranil, ko so Malyševoga aretirali je rekel: „Metode, katere ž te je bil Mac Kinley, sem se z uspehom poslužil.“ Morilec je bil poročen s kneginjo Wjodecki. Pogreb umorjenega ministra se je vršil v četrtek 17. t. m. Krsto z mrtvim ministrom je nesel do voza sam car z Velikimi knezi. Morilec se je baje jedno uro po napadu v ječi zastrupil. O umoru pravijo, da ima politično ozadje, ker morilec ni imel nobenega osebnega vzroka, da se maščuje nad

ministrom, čegar delovanje ni bilo sovražno dijakom. Poroča se pa, da je bil velik nasprotnik Nemcev in njihove politike napram Rusiji. Atentat je bil baje sad političnega komplota.

Belgija. — Veliko gibanje za premembo ustave je vzelo čuden konec. Delavci so najprej provzročili generalni štrajk, ko je pa bila revizija ustave odklonjena, so generalni štrajk ustavili. Fiasko je torej popoln!

Vojna v južni Afriki. — Zadnje dni ni bilo nikacih posebnih poročil iz južne Afrike. Z nekaterih strani se poroča, da so mirovna pogajanja mej Buri in mej Angleži popolnoma pretrgana, dočim se čuje z druge strani, da se sicer nadaljuje, a da ni mogoče priti do porazumljenja.

Obrtnija.

Deželna zveza kranjskih obrtnih zadrug v Ljubljani.

Obrtni sbod, ki se je vršil 8. decembra l. 1901. v „Mestnem domu“ v Ljubljani, je, kakor smo svoj čas poročali, sklenil, da naj se ustanovi deželna zveza kranjskih obrtnih zadrug, in izvolil v pripravljalni odbor načelnike ljubljanskih obrtnih zadrug in načelnika mizarske zadrug v Št. Vidu.

Pripravljalni odbor je že sestavil načrt pravil in jih predložil vladi v odobritev, ter je upati, da se zveza kmalu ustanovi.

Nedvomno bo zveza velikega pomena za organizacijo kranjskega obrtnega stanu. Pričakovati je od nje mnogih koristi za naše male obrtnike, ako se le-ti poprimejo dela pri zvezi z vstrajnostjo, primerno navdušenosti, s katero so na obrtnem shodu storili sklep, da je ustanoviti zvezo. Glede zveznega delokroga naj posebej poudarimo razširjenje strokovnih vednosti, pri čemer bi zveza koristno delovala v zvezi z obrtnim pospeševalnim uradom s prirejanjem strokovnih tečajev in z drugimi napravami, katere je v lanskem letniku izvrstno popisal posebne podpore vredni „Narodnogospodarski vestnik“ v člankih „Malemu obrtniku v pomoč“. Posebno važni bi bili poučni tečaji v knjigovodstvu in kalkulaciji. Brez pomena tudi ne bo vplivanje zveze na vzgojo učencev, saj ni vse jedno, kakšne si vzgoji obrtni stan svoje bodoče konkurente.

Velike važnosti bodo razstave del obrtnih učencev, katerih prirejanje je v načrtu tudi navedeno med nameni zveze.

V ljudomilem oziru pride v poštev zlasti ustanovitev mojstrske bolniške blagajne, v narodnogospodarskem pa osnova surovinskih zadrug, delavnih in skladiških zadrug.

Dela bo torej dovolj; naj bi se naši obrtniki ne strašili truda. V naslednjem prijavljamo § 2. in § 3. načrta „pravil deželne zveze kranjskih obrtnih zadrug v Ljubljani“ o namenu zveze in o sredstvih, s katerimi ga je izkušati doseči:

§ 2. Namen zveze je, krepko varovati skupne interese pripadajočih ji zadrug, oziroma v njej zastopanih obrtov. Sosebno je zvezi namen: a) podpirati zvezi pripadajoče zadrug glede izpolnjevanja njih zakonitih nalog; b) pospeševati obrtno izobrazbo učencev ter tudi nadaljno izobrazbo pomočnikov in obrtnikov; c) pospeševati obrtni, zlasti strokovni pouk; d) pospeševati posredovanje dela in prenočilstvo glede na zadrug in obrte, pripadajoče zvezi; e) pospeševati gospodarsko nabavo surovin in tehnično izpolnjevanje vršbe glede na obrte, pripadajoče zveznim zadrugam; f) pospeševati prodajo izdelkov zveznim zadrugam pripadajočih obrtov; g) pospeševati naprave in naredbe za preskrbitev cenega kredita obrtnikom, ki pripadajo zveznim zadrugam, ter tudi pospeševati, da se uredi razmere glede plačevanja naročnikov; h) pospeševati bolniško zavarovanje mojstrov, pomočnikov in učencev; i) pospeševati podpiranje mojstrov ali pomočnikov, ki so vsled starosti ali invalidnosti postali nezmožni, prislužiti si kaj; k) pospeševati, da se izvede zadružna, zlasti strokovnozadružna organizacija na Kranjskem; l) izrekati mnenje o obrtnih vprašanjih, stavljenih ji po obrtnih oblastvih ali trgovskih in obrtniških zbornicah.

§ 3. Sredstva. Svoj namen izkuša zveza doseči: a) z vlogami, predlogi in izjavami do oblastev in zastopov, in sicer ali sama zase ali z drugimi zvezami ali tudi z zadrugami, ki ne pripadajo zvezi, glede na obrtno zakonodajstvo v obče in na zakonito uravnajo razmer obrtnih zadrug posebej; b) z rednim medsebojnim občevanjem zadrug; c) z vplivanjem na zadrug, ki pripadajo zvezi, zlasti glede njih skrbi za dobro ureditev stvari, ki se tičejo učencev, za urejeno posredovanje dela in za obrtno izobrazbo; d) s skupnim posvetovanjem o interesih obrtnega stanu kot takega ali obrtnih zadrug; e) s tem, da navaja k enakomernemu postopanju zadrug v vseh zadružnih zadevah, zlasti glede učenstva, glede posredovanja dela, glede zadružnih bolniških blagajnic in glede naprave občnoobrnih in strokovnih nadaljevalnih šol; f) z uvedbo enakomernega zadružnega uradovanja, z uporabo enakih pripomočkov, tiskovin itd.; g) s tem, da ustanavlja ali podpira obrtne strokovne in nadaljevalne šole, mojstrske tečaje in druga obrtna učilišča; h) s tem, da prireja potovalna zborovanja s poučnimi predavanji obrtne in narodnogospodarske vsebine, kakor tudi v pospeševanje zadružne organizacije na raznih krajih zveznega okoliša; i) s tem, da vodi statistične izkaze o zadrugah in obrtnih obratih, ki pripadajo zvezi, objavlja in razširja strokovne knjige in izdaja strokovne časopise, dalje da ustanavlja knjižnice za obrtno izobrazbo zadružnikov; k) s prirejanjem razstav maloobrnih izdelkov, motorjev in delovnih pripomočkov za mali obrt ter izdelkov učencev in tudi s podeljevanjem premij za te; l) z napravo posebnih zavodov za posredovanje